

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ตปนีย — ที่ตั้งแห่งความเดือดร้อน”

ตปนีย อ่านแบบภาษาบาลีว่า ตะ - ปะ - นี - ยะ แปลว่า ที่ตั้งแห่งความเดือดร้อน, เหตุที่นำมาซึ่งความเดือดร้อน แสดงถึงความเป็นไปของอกุศลธรรมทั้งหลายเท่านั้น ที่เป็นเหตุ นำมาซึ่งความเดือดร้อน ไม่นำมาซึ่งประโยชน์สุขใดๆเลย เพราะถูกอกุศลธรรมครอบงำ จึงทำดี ไม่ได้ และ ทำแต่สิ่งที่ไม่ดี ซึ่งจะเป็นเหตุนำมาซึ่งความเดือดร้อนเท่านั้น

ข้อความในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ ตปนียสูตร แสดงความเป็นจริงของเหตุ ที่นำมาซึ่งความเดือดร้อน ดังนี้ คือ

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ ประการนี้ เป็นเหตุให้เดือดร้อน, ๒ ประการ เป็นไฉน? ดูกร ภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ไม่ได้ทำความดีงามไว้ ไม่ได้ทำกุศลไว้ ไม่ได้ทำบุญอันเป็นเครื่องต่อต้านความขลาดกลัวไว้ ทำแต่บาป ทำอกุศลกรรมอัน ทรามช้า ทำอกุศลกรรมอันกล้าแข็ง บุคคลนั้นย่อมเดือดร้อนว่า เราไม่ได้ทำกรรมอันงาม ดังนี้บ้าง ย่อมเดือดร้อนว่า เราทำแต่บาป ดังนี้บ้าง ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ ประการนี้แล เป็นเหตุให้เดือดร้อน”

ชีวิตของแต่ละบุคคลที่ดำเนินในแต่ละวันในฐานะของบุคคลผู้ที่ยังมีกิเลส (เครื่องเศร้าหมองของ จิต) อยู่ นั่น เป็นไปตามการสะสมอย่างแท้จริง ซึ่งมีทั้งดี และ ไม่ดี ที่กล่าวว่า ดี ก็เพราะกรรม ฝ้ายดีเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ เช่น ศรัทธา (ความผ่องใสแห่งจิต) สติ (ความระลึกเป็นไปในกุศลธรรม) หิริ (ความละอายต่อบาป) โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่อบาป) อโลภะ (ความไม่ติดข้อง) อโทสะ (ความไม่โกรธ) เป็นต้น ส่วนที่กล่าวว่า ไม่ดี ก็เพราะอกุศลธรรม มีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ นั่นเอง ซึ่งทั้งหมดก็เป็นกรรม ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน หากความเป็น สัตว์ เป็นบุคคลเป็นตัวตนในสภาพธรรมแต่ละหนึ่งๆ ไม่ได้เลย ซึ่งถ้าไม่ได้ศึกษาพระธรรม ไม่มีทาง ที่ความเข้าใจถูกเห็นถูกจะเกิดขึ้นได้เลย

ชีวิตของผู้ที่ไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่ได้อบรมเจริญปัญญา ก็ดำเนินไปอย่างผู้ที่ไม่มปัญญา ดำเนิน ไปด้วยความประมาท มัวเมา ไม่เห็นโทษของอกุศล ไม่เห็นประโยชน์ของกุศล จิตใจมีแต่จะคล้อยไป ในทางที่เป็นอกุศล พอกพูนกิเลส ทำให้สังสารวัฏฏ์ยืดยาวต่อไปอีก เป็นผู้เสื่อมอย่างที่สุดเพราะไม่มี ปัญญาที่เข้าใจความจริง ทั้งๆ ที่รู้ว่าในที่สุดแล้วก็ต้องตาย แต่ก็ยังประมาทอยู่ เพราะไม่เห็นคุณ ของกุศลและไม่เห็นโทษของอกุศลนั่นเอง บุคคลประเภทนี้ ย่อมเดือดร้อนทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า เดือดร้อนทั้งในขณะที่อกุศลเกิดขึ้น และเดือดร้อนเมื่อถึงคราวที่ได้รับผลของความไม่ดีที่ได้ ทำไว้ โดยไม่มีใครทำให้เลย, ในทางตรงกันข้ามชีวิตของผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ได้อบรมเจริญปัญญา

ก็ดำเนินไปตามปกติ ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ดับกิเลสอะไรๆ เลย อกุศลจิตเกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดา แต่ก็
มีปัญหาค่อนข้างน้อยๆ รู้ขึ้น เข้าใจขึ้นในความเป็นจริงของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏว่าเป็นธรรม เป็นสิ่ง
ที่มีจริง เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุปัจจัยแล้วก็ดับไป พร้อมทั้งเห็นโทษของอกุศลที่เกิดขึ้นตามความ
เป็นจริง แล้วมีความละเอียดมีความเกรงกลัวที่จะถอยกลับจากอกุศล ชัดเกล่าให้เบาบางลง ซึ่งทั้งหมด
ทั้งปวงต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม เริ่มด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง

บุคคลผู้ที่มีโอกาสได้ฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณา
แสดง ต้องเป็นผู้ที่ได้สะสมศรัทธาเห็นประโยชน์ของพระธรรมมาแล้วในอดีต แต่ก็ยังไม่เพียงพอ
เพราะว่าสะสมอกุศลมามากมาย ด้วยเหตุนี้จึงต้องเป็นผู้ที่ตรง จริงใจ มั่นคง แม้แต่การเป็นผู้ศึกษา
พระธรรม ก็เพื่อขัดเกลาละคลายความไม่รู้ ความติดข้องต้องการ ความเห็นผิด เป็นต้น ไม่ใช่เพื่อลาภ
สักการะ สรรเสริญ และการที่จะขัดเกลาละคลายได้ ก็ต่อเมื่อรู้ความจริง บุคคลผู้มีสติ (ระลึกเป็นไป
ในกุศล) ก็จะรู้ว่าอกุศลนั้นเป็นสภาพที่น่ารังเกียจ ทำให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนโดยส่วนเดียว
แล้วเกิดหิริ ความละอายในอกุศลนั้น มีโอตตปปะ ความเกรงกลัวแม้ในอกุศลนั้นด้วย เพราะไม่มีใคร
สามารถที่จะเอาอกุศลที่สะสมมาในจิตของตนเองออกไปได้เลย นอกจากปัญญาที่ค่อยๆ เจริญขึ้น
เมื่อเข้าใจถูกเห็นถูกอย่างนี้ ก็จะเป็นผู้ที่จะเห็นประโยชน์ของการเข้าใจพระธรรม และรู้จักประสงค์ของ
การศึกษาพระธรรมว่า เพื่อขัดเกลาละคลายอกุศลของตนเองซึ่งมีเป็นอย่างมาก

การฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมให้เข้าใจและเห็นโทษของอกุศล
จึงเป็นเหตุปัจจัยที่จะทำให้กุศลเกิดแทนอกุศลได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่เห็นโทษของอกุศล
ก็จะเดือดร้อนเพราะอกุศลที่เกิดขึ้น และจะพอกพูนอกุศลเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า
กุศล เกิดขึ้นได้ตามเหตุปัจจัย โดยอาศัยความเข้าใจ และการเห็นโทษของอกุศล ที่เกิดจากได้ฟัง
พระธรรม ศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

พระธรรมเป็นเรื่องที่ละเอียด เป็นเรื่องที่ลึกซึ้ง เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และ
ทุกคนก็รู้ว่าชีวิตสั้นมาก จะจากโลกนี้ไปได้ทุกขณะ เย็นนี้ก็ได้ พรุ่งนี้ก็ได้ เพราะฉะนั้นเวลาที่
มีค่าที่สุด ประโยชน์ที่สุด คือได้เข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งมาจากการได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าทรงแสดง และความเข้าใจพระธรรม ก็จะเป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลนำพาชีวิต
ไปสู่ความดีทั้งหลายทั้งปวง ไม่เป็นเหตุนำมาซึ่งความเดือดร้อนใด ๆ เลยแม้แต่น้อย เป็นที่พึง
ในชีวิตได้อย่างแท้จริง.

ชมรมบ้านร่มมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร . ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗